

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-21 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-28/550-168
Karar Tarihi : 04.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit
GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Ali Fuat KOÇ, Sinan BOZKUŞ

C. BAŞVURAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Antalya/Kemer ilçesinde faaliyet gösteren oteller

E. DOSYA KONUSU: Antalya ili Kemer ilçesinde faaliyet gösteren özellikle beş yıldızlı otellerin çoğunluğunun büyük seyahat acentelerinin yalnızca birisi ile tek satıcılık anlaşması yapmaları nedeniyle diğer acentelerin faaliyetlerinin engellendiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Son iki yıldır seyahat acenteleri arasındaki rekabetin artması nedeniyle büyük çaplı satış yapan acentelerin otellerle tek satıcılık anlaşması yaptıkları ifade edilmektedir. Başvuruya göre, özellikle Antalya-Kemer ilçesinde bulunan beş yıldızlı otellerin yaklaşık %90'a yakın kısmı belli başlı büyük acentelerle tek satıcılık anlaşması yapmıştır.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 27.01.2011 tarih ve 798 sayılı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 31.01.2011 tarih ve 2011-4-21/İİ-11-257.M.H. sayılı İlk İnceleme Raporu, 09.02.2011 tarih ve 11-08 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 11-08/159-M sayılı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 28.04.2011 tarih ve 2011-4-21/ÖA-11-326.AFK sayılı Önaraştırma Raporu 29.04.2011 tarih ve REK.0.08.00.00-110.02.02/179 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; Kemer ilçesinde faaliyet gösteren otellerin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesini ihlal ettiği iddiasını destekler nitelikte kanıt bulunmadığından, bu teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

11-28/550-168

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Rekabetin sınırlandığı iddia edilen faaliyetler dikkate alınarak ilgili ürün pazarı “4 ve 5 yıldızlı otelcilik hizmetleri pazarı” olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan, bahse konu uygulamalardan etkilenmesi muhtemel diğer ürün pazarı ise “seyahat acenteliği hizmetleri pazarı”dır.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Mevcut dosya bakımından daha geniş bir tanım yapılabilmesi mümkün olmakla birlikte, belirgin bir fark oluşmayacağından, ilgili coğrafi pazar şikâyet edilen eylemlerin gerçekleştiği “Antalya ili” olarak tespit edilmiştir.

Seyahat acenteliği hizmetleri bakımından ise, coğrafi pazar, bu hizmetlerin ülke çapında verilebiliyor olması nedeniyle, “Türkiye” olarak tanımlanmıştır.

I.2. Yapılan Tespitler ve Değerlendirme

I.2.1. Öneri Kapsamında Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Görevli raportörlerce Antalya ili ve aynı ilin Kemer ilçesinde bulunan 5 yıldızlı 23 otelden elde edilen, yatak kapasiteleri ve sözleşme imzalanan acentelerle ilgili bilgiler çerçevesinde ulaşılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir:

1. Anılan otellerin tamamı birden fazla acente ile çalışmaktadır.
2. Otellerin müşterilerinin önemli bir bölümü acenteler vasıtası ile gelenlerden oluşmaktadır. Bu oran çoğunlukla %90'ın üzerindedir.
3. Otellerden 4'ü bölgesel bazda tek bir yetkili acente ile çalışmayı tercih etmektedir. Örneğin, Rusya ve Doğu Avrupa pazarı için tek bir acente ile Batı Avrupa pazarı için tek bir acente ile çalışılabilmektedir.
4. Sözleşme süreleri genellikle sezonluk yapılmakta olup, 6 ay-1,5 yıl aralığında değişmektedir.

Diğer taraftan, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden alınan bilgiler çerçevesinde, aşağıdaki hususlar ifade edilebilir:

1. Kemer ilçesinde bulunan 4 ve 5 yıldızlı otellerin Antalya'da bulunan 4 ve 5 yıldızlı oteller içindeki toplam payı; tesis sayısı bazında yaklaşık %18, oda sayısı bazında yaklaşık %17, yatak kapasitesi bazında ise yaklaşık %16'dır.

2. Yalnızca Kemer ilçesi içinde dahi en yüksek pazar payına sahip olan otelin yatak veya oda kapasitesi bakımından pazar payı %4'ün altındadır. İlgili coğrafi pazarın Antalya olarak belirlendiği dikkate alınırsa bu oran çok daha düşük bir seviyeye inecektir.

I.2.2. DEĞERLENDİRME

Dosya konusu şikâyet dilekçesinde yer verilen davranışlar Kemer ilçesinde faaliyet gösteren 5 yıldızlı otellerin tek bir acente ile çalışarak diğer acentelerin pazardan dışlanması şeklinde özetlenebilir. Şikâyet edilen uygulamaların, bahsi geçen otellerin hâkim durumda olmaları halinde yahut hâkim durumda olmasalar dahi, pazardaki otellerin çoğunluğunun bazı seyahat acenteleri ile benzer münhasır anlaşmalar yapması, yani paralel ağlar ile pazarın kapatılması halinde rekabeti kısıtlayıcı etkileri

11-28/550-168

bulunabilecektir. Bu çerçevede, öncelikle şikâyete konu pazarlarda hâkim durum analizi yapılmıştır.

1.2.2.1. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirmeler

90 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasını yasaklamaktadır. Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi "*Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler*"i kötüye kullanma hallerinden biri olarak saymıştır. Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilen bir eylemin ihlal olarak nitelendirilebilmesi için ise eylemi gerçekleştiren teşebbüsün hâkim durumda olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir.

100 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde hâkim durum; "*Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*" olarak tanımlanmıştır. Hâkim durum tespitinde kullanılan başlıca kriterleri üç grup altında toplamak mümkündür. Bunlar teşebbüsün ve rakiplerinin pazardaki konumu, pazara giriş ve genişleme engelleri ve alıcı gücü olarak sıralanabilir.

Hâkim durum değerlendirmesinde en temel kriter teşebbüslerin pazar payıdır. Yukarıda yer alan bilgiler çerçevesinde, Kemer'de 3 adet 1. sınıf, 13 adet 5 yıldızlı, 1 adet 4 yıldızlı tatil köyü; 38 adet 5 yıldızlı ve 33 adet 4 yıldızlı otel (toplam 88 tesis) bulunmaktadır. Dosya mevcudu bilgilere göre, Kemer ilçesinde faaliyet gösteren otellerden herhangi birinin ilgili pazardaki pazar payı %4'ü geçmemektedir.

110 Diğer yandan seyahat acenteliği hizmetleri pazarında da, çok sayıda acentenin faaliyette bulunduğu ve benzer bir yapının söz konusu olduğu görülmektedir. Acentelik sözleşmeleri incelendiğinde söz konusu otellerin genellikle farklı acenteler ile çalıştığı anlaşılmaktadır. Acentelik hizmetleri genel olarak, piyasada pek çok oyuncunun faaliyet gösterdiği oldukça rekabetçi bir pazar olarak kabul edilmektedir. Son verilere göre 5.685'i A grubu olmak üzere TÜRSAB'a üye 6.056 tane acente bulunmaktadır. Piyasaya girmek isteyen teşebbüsler için yasal veya teknik herhangi bir engel bulunmadığı da anlaşıldığından, herhangi bir acentenin ilgili pazarda hâkim durumda olduğundan bahsedebilmek mümkün görülmemektedir. Dolayısıyla, 5 yıldızlı otellerle acenteler arasında tek satıcılık anlaşması bulunsa dahi, söz konusu otellerin pazar payları oldukça düşük bir seviyede olduğundan, şikâyet konusu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal teşkil etmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

1.2.2.2. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirmeler

120 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi; belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları yasaklamaktadır. İlgili madde, aynı seviyede faaliyet gösteren rakip teşebbüsler arasındaki rekabeti sınırlayıcı anlaşmaları (yatay anlaşmalar) kapsadığı gibi rakip olmayan, başka bir ifadeyle ticaretin farklı seviyelerinde yer alan teşebbüsler arasındaki anlaşmaları (dikey anlaşmalar) da kapsamaktadır.

Oteller ile seyahat acenteleri arasında düzenlenen dikey anlaşmalar da 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmemek durumundadır. Öte yandan 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) ile bazı şartları sağlayan

11-28/550-168

130 dikey anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmuştur. Dolayısıyla acentelik sözleşmelerinde yer alan rekabet etmeme yükümlülükleri, 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmelidir.

140 Bu doğrultuda raporun önceki bölümlerinde yer verilen bilgiler çerçevesinde; ilgili ürün pazarlarında faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarının çok düşük olması, örnekleme yöntemi ile seçilen otellerin gönderdiği bilgilere göre rekabet etmeme yükümlülüğü içeren acentelik sözleşmelerinin sınırlı sayıda olması yanında rekabet etmeme yükümlülüklerinin sadece bölgesel bazda olması ve sözleşmelerin süresinin 6 ay-1,5 yıl arasında olması hususları dikkate alındığında, söz konusu rekabet etmeme yükümlülüğü içeren sözleşme hükümlerinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten faydalandığı ve ilgili pazarlarda yer alan münhasırlık hükmü içeren benzer dikey anlaşmalar ile pazarın kapatılmasının söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.